

№ 11/10-239
№ 11/10-240

МІНІСТЕРСТВО ЕНЕРГЕТИКИ ТА ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ УКРАЇНИ

вул. Митрополита Василя Липківського, 35, м.Київ, 03035,
тел.: (044) 206-31-00; 206-38-44; факс: (044) 206-31-07; 531-36-92
E-mail: minprirody@menr.gov.ua; kanc@mev.gov.ua Код ЄДРПОУ 37552996

№ _____
на № _____

Голові Верховної Ради України
Д. Разумкову

Шановний Дмитре Олександровичу!

Міністерство енергетики та захисту довкілля за результатами розгляду запиту народного депутата України С. Івахіва щодо обміління каскаду Шацьких озер на території Шацького національного природного парку надало відповідь народному депутату України, копія якої додається.

Додаток: копія листа Мінекоенерго від 02.11.2019 № HD/1.1-13-1367/1 і додатки до нього, всього на 20 арк. в 1 прим.

Міністр

Олексій ОРЖЕЛЬ

* 000983

Носихіна, 206-31-33

UB МІНЕКОЕНЕРГО
BP/1.1-13-13675 від 02.12.2019

арк.20

МІНІСТЕРСТВО ЕНЕРГЕТИКИ ТА ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ УКРАЇНИ

вул. Митрополита Василя Липківського, 35, м.Київ, 03035,
тел.: (044) 206-31-00; 206-38-44; факс: (044) 206-31-07; 531-36-92
E-mail: minprirody@menr.gov.ua; kanc@mev.gov.ua Код ЄДРПОУ 37552996

№ _____

**Народному депутату України
С. Івахіву**

на № _____
Про обміління каскаду Шацьких озер

Шановний Степане Петровичу!

Міністерство енергетики та захисту довкілля опрацювало Ваш депутатський запит щодо обміління каскаду Шацьких озер на території Шацького національного природного парку та інформує.

На гідрологічний режим Шацьких озер впливає низка факторів, у тому числі і природні, такі як водність, температура повітря, випаровування з поверхні водного дзеркала тощо.

Зокрема, в останні роки в основних басейнах річок, у тому числі у басейні Західного Бугу, спостерігається водопілля нижче від норми, а у літні місяці – тривалий період високих температур повітря та значний дефіцит опадів.

Крім того, слід враховувати і той фактор, що майже всі озера Шацького району пов'язані між собою мережею каналів. Озеро Світязь з'єднане каналом з озерами Луки та Перемут. На сьогодні побудована на цьому каналі гідротехнічна регулююча споруда (перебуває на балансі Шацької ОТГ) не виконує своїх функцій та потребує капітального ремонту.

Також можливий вплив діяльності, пов'язаної з розробкою Хостиславського кар'єра (Республіка Білорусь), на транскордонні водні об'єкти.

Промислова експлуатація кар'єра передбачає відкачування значної кількості води з підземних горизонтів в обсязі до 48 тис. м³ на добу. Така діяльність, за висновком вчених, може призвести до порушення водоносних горизонтів, а також четвертинних та верхньокрейдових відкладів і, як наслідок, загрожує природному комплексу Шацького національного природного парку (Волинська область) внаслідок зміни гідрологічного режиму.

Проведений у 2016 році моніторинг стану природного середовища у межах, прилеглих до родовища «Хотиславське» з боку України, і, в першу чергу, рівневого режиму природних вод та їх хімічного складу, а також меліоративного стану на осушуваних землях з урахуванням відомостей за цими показниками, починаючи з 1993 року, та їхній аналіз, дозволяють зробити висновки про можливий вплив водопониження в кар'єрі на прилеглі до нього території України.

Проведення комплексного екологічного моніторингу в зоні можливого впливу родовища «Хотиславське» передбачено Планом заходів за результатами домовленостей, досягнутих під час двадцять шостого засідання Міжурядової українсько-білоруської змішаної комісії з питань торговельно-економічного співробітництва, затвердженого резолюцією Віце-прем'єр-міністра України –

* 000985

арк. 20

Міністра регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 04.12.2018 № 33057/15/1-18.

Відповідно до статті 13 Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Білорусь про спільне використання та охорону транскордонних вод від 2001 року щорічно відбуваються засідання Уповноважених Урядів України та Республіки Білорусь у рамках виконання Угоди про спільне використання і охорону транскордонних вод. За результатами проведення Десятої наради Уповноважених Урядів України та Республіки Білорусь, яка відбулася у м. Пінськ (Республіка Білорусь) 5-6 вересня 2019 року, сторонами було прийнято рішення продовжити моніторинг поверхневих і підземних вод у районі родовища «Хостиславське».

Крім того, Українська Сторона звернулась до Білоруської Сторони з пропозицією розглянути можливість організації відвідування родовища «Хостиславське» представниками заінтересованих сторін з метою виключення існуючої думки про можливий вплив цього об'єкта на режим поверхневих і підземних вод.

Відповідно до пункту 15 Плану заходів з реалізації домовленостей, досягнутих у ході зустрічі Президента України В.О. Зеленського та Президента Республіки Білорусь О.Г. Лукашенка у рамках участі у Другому форумі регіонів України та Білорусі (4 жовтня 2019 року, м. Житомир) Мінекоенерго доручено до 30 вересня 2020 року узгодити з білоруською стороною питання проведення комплексного екологічного моніторингу в зоні розробки кар'єра «Хостиславський».

Додатково інформуємо, що для визначення шляхів врегулювання проблем обміління каскаду Шацьких озер на сьогодні опрацьовується питання щодо створення робочої групи при Комітеті Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування.

Разом з тим надаємо копії відповідей із зазначеного питання Національної академії наук України від 29.10.2019 № 110/1722-5, Міністерства закордонних справ України від 30.10.2019 № 660/14-640-3820, Національної академії аграрних наук України від 30.10.2019 № 1-62/188, Національного центру управління та випробувань космічних засобів Державного космічного агентства України від 31.10.2019 № 2287-03-02-2019 та Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 02.11.2019 № 3801-05/45358-03 (додаються).

- Додатки: 1. Копія листа НАНУ на 7 арк. в 1 прим.
 2. Копія листа МЗС на 2 арк. в 1 прим.
 3. Копія листа НААНУ на 2 арк. в 1 прим.
 4. Копія листа ДКА (НЦУВКЗ) на 6 арк. в 1 прим.
 5. Копія листа Мінекономіки на 1 арк. в 1 прим.

З повагою

Міністр

Олексій ОРЖЕЛЬ

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ

Володимирська, 54, Київ-30, 01601, МСП.

E-mail: prez@nas.gov.ua. Факс: (044) 234-32-43

Телефон: канцелярія 234-51-67, 239-65-94; для довідок 239-66-66, 239-64-44

Для телеграм: Київ, Наука. ЕДРПОУ 00019270

№ 110/1722-5 „29” 10 20 19 р.

На Ваш №

Міністерство енергетики та
захисту довкілля України

Щодо обміління Шацьких озер

На виконання доручення Прем'єр-міністра України від 21.10.2019 № 35013/1/1-19 до звернення Голови Верховної Ради України від 04.10.2019 № 11/10-239 щодо депутатського запиту народного депутата України С.П. Івахіва від 30.09.2019 № 236/03-05 стосовно обміління Шацьких озер Національна академія наук України (далі – НАН України) повідомляє таке.

На думку фахівців НАН України (листи Інституту гідробіології НАН України від 24.10.2019 № 113/517 та Інституту геологічних наук НАН України від 25.10.2019 № 73/400-1/5 додаються), основною причиною обміління Шацьких озер, зокрема в 2019 р., є малосніжна зима, низька кількість дощових опадів та високі літні температури. Погодні умови на фоні глобальних кліматичних змін призвели також до зниження рівня води майже у всіх річкових басейнах України та в багатьох регіонах Європи. Так, з 1 жовтня в зв'язку з різким обмілінням закрита навігація на всьому протязі річки Дунай. Крім того, певну роль у процесі зниження рівня води в озерах може відігравати незбалансоване водокористування, зокрема надмірне використання ґрунтових вод для потреб сільського господарства. Не можна виключати також вплив розробки покладів крейдового родовища «Хотиславське» на прикордонній території Республіки Білорусь. Щодо інших причин, вказаних науковцями Шацького національного природного парку, то вони також можуть впливати на погіршення екологічної ситуації в регіоні.

У разі, якщо буде схвалено рішення про створення Міжвідомчої комісії для встановлення причин зниження рівня води в Шацьких озерах, то НАН України пропонує включити до її складу таких вчених:

– Щербака Володимира Івановича – доктора біологічних наук, професора, провідного наукового співробітника Інституту гідробіології НАН України;

Вик. Присаїхін С. М. 239-65-92

– Гаврилюка Руслана Борисовича – кандидата геологічних наук, ученого секретаря Інституту геологічних наук НАН України;

– Наседкіна Ігоря Юрійовича – кандидата геолого-мінералогічних наук, старшого наукового співробітника Інституту геологічних наук НАН України.

Додаток: зазначене за текстом на 5 арк.

Віце-президент Національної
академії наук України
академік НАН України

В.Г. Кошечко

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК
УКРАЇНИ**

ІНСТИТУТ ГЕОЛОГІЧНИХ НАУК

м. Київ, вул. Олесь Гончара, 55-Б
Тел.: 486-94-46
Для телеграм: Київ-54, Геологія
Факс (044) 486-93-34

Президія НАН України
Відділення наук про Землю

від 25.10.2019 № 73/на - 1/5

Відповідно до запиту народного депутата України С.П. Івахіва стосовно встановлення причин обміління каскаду Шацьких озер на території Шацького національного природного парку №236/03-05 від 30.09.2019 та доручення Президії НАН України від 21.10.2019 №35013/1/1-19 Інститут геологічних наук НАН України надає наступну інформацію.

Каскад Шацьких озер розташований на ділянці з складною геологічною будовою – на межі Волинського палеозойського підняття і Львівської палеозойської западини, яка проходить безпосередньо по акваторії о. Світязь. Шацькі озера мають карстовий генезис в умовах складної геологічної будови території. Провідну роль у формуванні стану озер мають гідрогеологічні умови території.

Місцевим водотривом, що розмежує напірні і ґрунтові води є вивітрений елювій мергельно-крейдових порід. Він перекривається шаром алювіальних та флювіогляціальних відкладів, що містять ґрунтові води. Водотривкий шар відсутній на ділянках глибоких озер, зокрема о. Світязь. Гідрогеологічні особливості території полягають у частковому висхідному розвантаженні основного водоносного горизонту тріщинуватої зони мергельно-крейдових відкладів. Такий перетік забезпечує значну частку в живленні ґрунтових вод та Шацьких карстових озер.

В попередні роки за даними режимних спостережень ґрунтових та напірних підземних вод було становлено, що внаслідок значних витрат води з о. Світязь (поверхневим шляхом) відбувалося істотне виснаження напірних вод, які мають прямий гідравлічний зв'язок з озером і виступають основним джерелом його живлення. В результаті спостерігалось зниження п'єзометричного рівня напірних вод, а в окремі періоди він був нижчим рівня ґрунтових вод. Отримані дані засвідчили, що зміни природного водообміну в взаємопов'язаній водній системі підземних та поверхневих вод території Шацьких озер призводить до порушень їх водного балансу та підтвердили їх тісний взаємозв'язок. Чинниками негативного впливу на водний баланс території також є меліоративні заходи (осушення територій), невпорядкований водовідбір підземних та поверхневих вод, будівництво Хотиславського кар'єру, кліматичні зміни.

Підтримуючи пропозицію народного депутата С.П. Івахіва щодо створення Міжвідомчої комісії для встановлення причин зниження рівня Шацьких озер та визначення переліку необхідних заходів, наголошуємо на важливості дослідження стану та режиму підземних вод, впровадження системних моніторингових спостережень ґрунтових на напірних підземних вод, створення математичної геофільтраційної моделі з метою визначення взаємозв'язку підземних та поверхневих

вод та його ролі в сучасному стані Шацьких озер. Результати зазначених досліджень дозволять оцінити ступінь впливу підземних вод на сучасний стан озера Світязь та інших Шацьких озер, динаміку поповнення озер за рахунок розвантаження підземних вод, втрати поверхневих вод внаслідок діяльності Хотиславського кар'єру.

Для врахування зазначених питань та пропозицій пропонуємо залучити до роботи Міжвідомчої робочої групи наступних фахівців:

1. Гаврилюк Руслан Борисович, учений секретар ІГН НАН України, канд. геол. наук.
2. Наседкін Ігор Юрійович, канд. геол.-мін. наук.

З повагою,

Тво директора Інституту,
чл.-к. НАН України

С.Б.Шехунова

Р.Гаврилюк
т. 239-74-16
Havryliuk.R@nas.gov.ua

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
НАУК

УКРАЇНИ

**ІНСТИТУТ
ГІДРОБІОЛОГІЇ**

Героїв Сталінграда просп., 12

Київ - 210, 04210, Україна

Телефон (38 044) 419 39 81

Факс (38 044) 418 22 32

E-mail: post_mail@hydrobio.kiev.ua

NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES
OF UKRAINE

**INSTITUTE
OF HYDROBIOLOGY**

Geroyiv Stalingrada prospect, 12

Kyiv-210, 04210-UA, Ukraine

Telephone (38 044) 419 39 81

Fax (38 044) 418 22 32

E-mail: post_mail@hydrobio.kiev.ua

№ 113/517 від 24.10.19 р.

На № _____ від _____

Відділення загальної біології

Г Щодо звернення народного депутата України Г

Інститут гідробіології НАН України на звернення народного депутата України Івахіва С.П. від 30.09.2019 №236/03-05 відповідно своєї компетенції та суті листа повідомляє, що науковці Інституту гідробіології НАН України впродовж багатьох років проводили і проводять наукові дослідження Шацького національного природного парку (ШНПП) і в першу чергу – оз. Світязь.

Вважаємо, що на сьогоднішній день важливими екологічними чинниками є глобальні зміни клімату. Зокрема, в 2019 році вони проявились в малосніжній зимі, низькій кількості дощових опадів та високих літніх температурах повітря, що призвело до надмірного випаровування води. Погодні умови на фоні глобальних кліматичних змін привели до нестачі води не тільки в системі Шацьких озер, низький рівень води спостерігається в майже усіх річкових басейнах України та в багатьох регіонах Європи.

Узагальнену інформацію стосовно результатів проведених досліджень та пропозиції щодо можливого покращання ситуації надаємо у доповідній записці д.б.н., проф. Щербака В.І.

З повагою,

Т.в.о. директора

Інституту гідробіології НАН України

д.б.н.

В.І. Юришинець.

Додаток 3 стор.

ДОПОВІДНА ЗАПИСКА

щодо можливих причин зниження рівня води у Шацьких озерах та
результатів дослідження фахівців Інституту гідробіології НАН України з цього
питання.

Науковці Інституту гідробіології НАН України впродовж багатьох років проводили і проводять наукові дослідження по оцінці гідрологічного, гідрохімічного режиму, біорізноманіття, формування якості водного середовища, прогнозів можливих негативних антропогенних загроз екосистемам Шацького національного природного парку (ШНПП) і в першу чергу – оз. Світязь.

Ще в 90-х рр. XX століття співробітниками Ін-ту (Тимченко, Якушин, Олейник и др., 1993 125 с; Щербак, Майстрова, 1998; Щербак, Майстрова, 1999) було встановлено зростання антропогенного впливу через практично нерегульовану рекреацію, яка призводить до підвищення концентрації в озерній воді сполук азоту і фосфатів. Особливо в літній період – період масового рекреаційного навантаження. Це зумовлює погіршення якості води, втрату її бальнеологічних властивостей, призводить до розвитку синьозелених водоростей – збудників „цвітіння” води та потрапляння у воду небезпечних для людини альготоксинів. Також негативний вплив на гідрологічний режим озер ШНПП мали незавершені гідромеліоративні роботи і рекультивація водно-болотних угідь (Романенко В.Д., Щербак В.І., Якушин В.М., Майстрова Н.В., Семенюк Н.Є., 2012; Романенко В.Д., Щербак В.І., Якушин В.М., Майстрова Н.В., Семенюк Н.Є., 2013; Щербак В.І., Майстрова Н.В., Семенюк Н.Є., 2013).

Вважаємо, що на сьогоднішні важливими екологічними чинниками є глобальні зміни клімату. Зокрема, в 2019 році вони проявились в малосніжній зимі, низькій кількості дощових опадів та високих літніх температурах повітря, що призвело до надмірного випаровування води. Погодні умови на фоні глобальних кліматичних змін привели до нестачі води не тільки в системі Шацьких озер, низький рівень води спостерігається в майже усіх річкових басейнах України та в багатьох регіонах Європи.

Так, наприклад, з 1 жовтня в зв'язку з різким обмілінням закрита навігація по всьому протязі річки Дунай. Крім того, певну роль в процесі зниження рівня води в озерах може відігравати незбалансоване водокористування, зокрема, розбір ґрунтових вод для потреб сільського господарства.

Виходячи з транскордонного розміщення озер Шацького природоохоронного парку не можна виключати і негативний вплив на їх гідрологічний режим розробки покладів Хотиславського піщано-крейдяного кар'єру, розміщеного в Малоритському районі Брестської області Республіки Білорусь.

Заходи національного та міжнародного рівня, які можуть призвести до покращення гідроекологічної ситуації в регіоні Шацьких озер:

– Термінова оцінка сучасного стану екосистем Шацьких озер спрямованих на визначення загроз та ризиків біорізноманіттю та екосистемним послугам (за рахунок формування нової міждисциплінарної програми цільових наукових досліджень та виділення цільових коштів урядом України);

- На державному рівні звернутись до Республіки Білорусь про представлення об'єктивних наукових даних по сучасному стану експлуатації Хотиславського піщано-крейдового кар'єру. Її загроз Україні для об'єктивної оцінки сучасної екологічної ситуації в транскордонних районах наших країн;

- Звернутись до Урядів Польщі і Литви щодо організації спільних Міжнародних наукових досліджень транскордонних водних екосистем, які підпадають під негативний вплив експлуатації Хотиславського кар'єру;

- Розробити Міжнародний план-дій з охорони, збереження і відновлення озерних екосистем, які знаходяться в межах впливу депресивної дійки Хотиславського піщано-крейдового кар'єру;

- Підготувати разом з науковцями Польщі і Литви звернення до Ради Європейського Союзу про міжнародну підтримку заходів з мінімізації негативного впливу, охорони і збереження транскордонних водних екосистем Поліського регіону;

На основі Міжнародних природоохоронних документів науково обґрунтувати та фінансово обрахувати екологічні збитки транскордонним територіям України, Польщі, Литви від експлуатації Хотиславського кар'єру;

- Провести широке залучення української та міжнародної громадськості для висвітлення в ЗМІ сучасного екологічного стану і підтримки охорони, збереження та відновлення унікальних голубих перлин України – Шацьких озер і озера Світязь у першу чергу.

Доктор біологічних наук, професор,
провідний науковий співробітник
Інституту гідробіології НАН України,
Лауреат Державної премії
в галузі науки і техніки

В.І. Щербак

МІНІСТЕРСТВО
ЗАКОРДОННИХ СПРАВ
УКРАЇНИ

Михайлівська площа, 1
м.Київ, 01018, Україна

Tel: (044) 238 17 48 Fax: (044) 238 18 88
E-mail: zsmfa@mfa.gov.ua
Web: <http://www.mfa.gov.ua>
Код ЄДРПОУ 00026620

MINISTRY
OF FOREIGN AFFAIRS
OF UKRAINE

1 Mykhailivska Square
Kyiv, 01018, Ukraine

«30» жовтня 2019 р. № 660/14-640-3820
На № 35013/1/1-19 від 21.10.2019 р.

Міністерство енергетики та захисту
довкілля України

Щодо запиту народного депутата
С.П.Івахіва

На виконання доручення Прем'єр-міністра України О.В.Гончарука №35013/1/1-19 від 21.10.2019 р. до листа Голови Верховної Ради України від 04.10.2019 №11/10-239, МЗС України опрацювало питання, порушені в запиті народного депутата України С.П.Івахіва від 30.09.2019 №236/03-05 щодо встановлення причин обміління каскаду Шацьких озер на території Шацького національного природного парку та в межах компетенції повідомляє таке.

Українсько-білоруське співробітництво у сфері охорони транскордонних вод здійснюється у відповідності до Угоди між Кабінетом міністрів України та Урядом Республіки Білорусь (РБ) про спільне використання та охорону транскордонних вод від 2001р. В рамках зазначеного механізму створені та діють наступні Робочі групи:

- з охорони та контролю якості вод;
- з гідрометеорології;
- з питань експлуатації Білоозерської водоживильної системи Дніпро-

Бузького каналу;

- спільного використання водних ресурсів, проектування будівництва та експлуатації водогосподарських об'єктів.

У відповідності до ст.13 згаданої Угоди на постійній основі щорічно відбуваються засідання Уповноважених Урядів України та РБ з виконання Угоди про спільне використання та охорону транскордонних вод. Зокрема, за результатами проведення 5-6 вересня 2019 року у м. Пінськ (РБ) Десятої наради Уповноважених Урядів РБ та України сторонами було прийнято рішення продовжити моніторинг поверхневих і підземних вод в районі родовища «Хотиславське». Крім цього, українській стороні було запропоновано звернутися до Брестської обласної виконавчої влади з питання відвідання представниками заінтересованих сторін даного об'єкту з метою виключення існуючої думки про можливий його вплив на режим поверхневих та підземних вод.

Питання двосторонньої координації із згаданого питання здійснюється також в рамках Угоди між Міністерством екології та природних ресурсів України та Міністерством природних ресурсів та охорони навколишнього середовища РБ про співробітництво у сфері охорони та сталого використання транскордонних природних територій від 2013р. У відповідно до п. 43 плану заходів (визначений дорученням Кабінету Міністрів України №33057/15/1-18 від 04.12.2018р.) за результатами домовленостей, досягнутих під час 26-го засідання Міжурядової українсько-білоруської змішаної комісії з питань торговельно-економічного співробітництва (10-11.10.2018р., м. Гомель, РБ), природоохоронні відомства України та РБ розробляють Програму комплексного екологічного моніторингу діяльності з експлуатації кар'єру піску та крейди родовища «Хотиславське» (Брестська область РБ), на базі існуючої програми проведення моніторингу поверхневих і підземних вод.

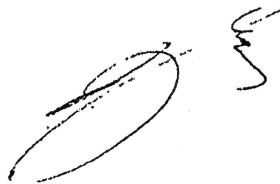
Питання щодо необхідності проведення комплексного екологічного моніторингу діяльності родовища «Хотиславське» було включено для обговорення Президентом В.О.Зеленським під час двосторонньої зустрічі з Президентом Республіки Білорусь О.Г.Лукашенком в рамках Другого форуму регіонів України та Білорусі 4 жовтня 2019 року у м.Житомир.

На думку МЗС, такий моніторинг дозволить оцінити реальну загрозу Шацькому природньому національному парку України, заподіяну від розробки «Хотиславського» кар'єру.

За результатами домовленостей, досягнутих під час зустрічі Глав держав України та Білорусі, наразі очікується доручення щодо виконання плану заходів, до проекту якого було внесено завдання стосовно прискорення проведення комплексного екологічного моніторингу в зоні розробки зазначеного родовища.

У цьому контексті, а також з метою комплексного вивчення існуючої проблеми обміління каскаду Шацьких озер, вважаємо доцільним ініціювати перед Державним агентством лісових ресурсів України, у підпорядкуванні якого перебуває Шацький національний природний парк, питання щодо внесення пропозицій із включення їх представника до складу української частини Уповноважених Урядів України та РБ з виконання Угоди про спільне використання та охорону транскордонних вод.

Директор Другого
європейського департаменту

В.А.Шкуров

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ

01010, м. Київ-10, вул. Михайла Омеляновича-Павленка, 9. Тел. 521-92-77, 521-92-95
Факс (044) 280-57-05. E-mail: prezid@naas.gov.ua

30.10.2019 № 1-6-2/188

Міністерство енергетики
та захисту довкілля
України

Міністерство енергетики
та захисту довкілля

№ 34548/10-19
06 11 20 19

Національна академія аграрних наук України на виконання доручення Секретаріату Кабінету Міністрів України № 35013/1/1-19 від 21.10.2019 р. розглянула звернення Голови Верховної Ради України (вих. № 11/10-239 від 04.10.2019 р.) щодо запиту народного депутата України Івахіва С.П. з питання встановлення причин обміління каскаду Шацьких озер на території Шацького національного природного парку та в межах компетенції повідомляє.

Інститут водних проблем і меліорації НААН є науково-методичним центром з проблем водних ресурсів та меліорації земель та головною науковою установою з виконання програми наукових досліджень НААН 5 «Стале використання водних ресурсів і меліорованих земель» на 2016-2020 роки.

Разом з тим, Інститутом протягом 1993–2016 рр. проводились комплексні моніторингові дослідження на території Шацького поозер'я (гідрологічні, гідрогеологічні, гідрохімічні, флористичні та ґрунтові спостереження). За період спостережень була сформована база даних, визначені фонові і критичні значення показників стану природного середовища. В систему спостережень (моніторингу) була включена територія Шацького національного природного парку, на якій функціонував локальний екологічний моніторинг.

Аналіз багаторічної динаміки рівня води на прикладі озера Світазь свідчить, що найбільш високі рівні припадають на 2007-2010 рр., а найнижчі – 1973-1974 рр. після проведення осушувальних робіт і активного використання осушуваних земель до середини 90-х років минулого століття. Починаючи з 2011 р. спостерігається незначне зниження рівня води, що пояснюється не лише зміною кліматичних умов, а й техногенним впливом на гідрологічний режим озера.

Моніторингові спостереження 2015-2016 рр. зафіксували тенденцію до стійкого зниження рівнів та зміни їх хімічного складу. Незважаючи навіть на те, що в 2016 р. річна кількість атмосферних опадів майже на 100 мм перевищила норму, в озерах рівень води знизився, що свідчить про збільшення величини випаровування в порівнянні з інфільтрацією.

Аналізуючи сучасний геолого-гідрогеологічний і гідрологічний стан території, що склався в останні роки, необхідно відзначити зниження рівнів води ґрунтового і напірного горизонтів, а, відповідно, і зниження рівнів води у всіх поверхневих водотоках досліджуваного регіону, у тому числі і озері

Світязь. Реакція рівнів напірних вод ближче за характером до змін рівня в озері Світязь, що пояснюється переважанням в його живленні напірних вод. З огляду на те, що всі озера Шацького національного парку мають тісний гідравлічний зв'язок, така сама тенденція спостерігається і по інших озерах.

Інститутом було проведено розрахунки за існуючими даними і встановлено, що зниження рівнів обумовлене не тільки погодними умовами, а й відкачуванням підземних вод ~~крейдового водоносного горизонту~~ у Хотиславському кар'єрі.

На основі аналізу наукових досліджень, причинами водопониження в районі Шацького поозер'я можуть бути наступні:

- кліматичні зміни (збільшення випаровування);
- інтенсифікація використання підземних та поверхневих вод на цій території (зниження рівня напірного горизонту);
- продовження розробки Хотиславського кар'єру, що знаходиться на території Білорусії.

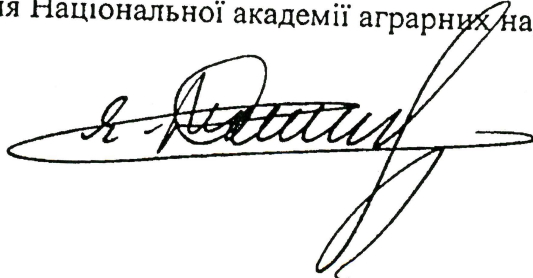
Для встановлення достовірних причин обміління оз. Світязь та інших озер необхідно провести додаткові наукові дослідження, зокрема, відновити моніторингові спостереження, які припинилися через відсутність фінансування у 2016 р. та розширити спостережну мережу на території Шацького національного природного парку і в зоні можливого впливу Хотиславського кар'єру. Для повноцінної роботи потрібно приблизно 17 свердловин на четвертинний горизонт, 5 – на крейдовий, до 5 гідропостів на озерах в зоні можливого впливу Хотиславського кар'єру, а також відновити локальний моніторинг на території Шацького національного природного парку (4 свердловини на крейдовий водоносний горизонт та 8 свердловин – на четвертинний водоносний горизонт).

Крім того, ми пропонуємо для вирішення даної проблеми створити експертну групу із вчених, які є компетентними у даних питаннях, зокрема, від Інституту водних проблем і меліорації НААН включити у експертну групу – директора Інституту, академіка НААН Ромашенка Михайла Івановича.

Разом з тим, на основі наукових досліджень пропонуємо розробити довгострокову програму покращення водозабезпечення Шацького поозер'я та сталого функціонування Шацького національного природного парку та затвердити її рішенням Кабінету Міністрів України.

Враховуючи важливість та актуальність заходів, спрямованих на збереження цих водних ресурсів та підтримки в них належного рівня води, вважаємо за доцільне передбачати у бюджетних запитах на наступні роки відповідні кошти для Національної академії аграрних наук України.

Президент

Я.М. Гадзало

Державне космічне агентство України
**НАЦІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР
УПРАВЛІННЯ ТА ВИПРОБУВАНЬ КОСМІЧНИХ
ЗАСОБІВ (НЦУВКЗ)**

вул. Московська, 8, м. Київ, 01010, тел./факс (044) 253-43-49;
E-mail: ncukz@spacecenter.gov.ua; код згідно з ЄДРПОУ 24507442

№ _____
від " " _____ 20__ р.
на № _____
від " " _____ 20__ р.

Міністерство енергетики та захисту
довкілля України
вул. Митрополита Василя
Липківського, 35, Київ, 03035

Щодо інформаційного забезпечення

Надаю матеріали щодо результатів моніторингу Шацького національного
природного парку на предмет розподілу поверхневих вод.

Додатки: 1. Інформаційна довідка на 5 арк. в 1 прим.

В.о. начальника Національного центру

Костянтин ВОЛОХ

Інформаційно-аналітична довідка
«Щодо результатів моніторингу Шацького національного
природного парку на предмет розподілу поверхневих вод»

Національним центром управління та випробування космічних засобів Державного космічного агентства України проведено моніторинг розподілу поверхневих вод Шацького національного природного парку (ШНПП).

За результатами моніторингу змодельовано мережу стоків поверхневих вод та розраховано водозбірні області (басейни) річок.

З використанням даних SRTM (Shuttle Radar Topography Mission, цифрові дані форми поверхні Землі) побудовано мережу стоків поверхневих вод з атрибутом порядку стоку згідно з класифікацією Стахлера (Рис. 1).

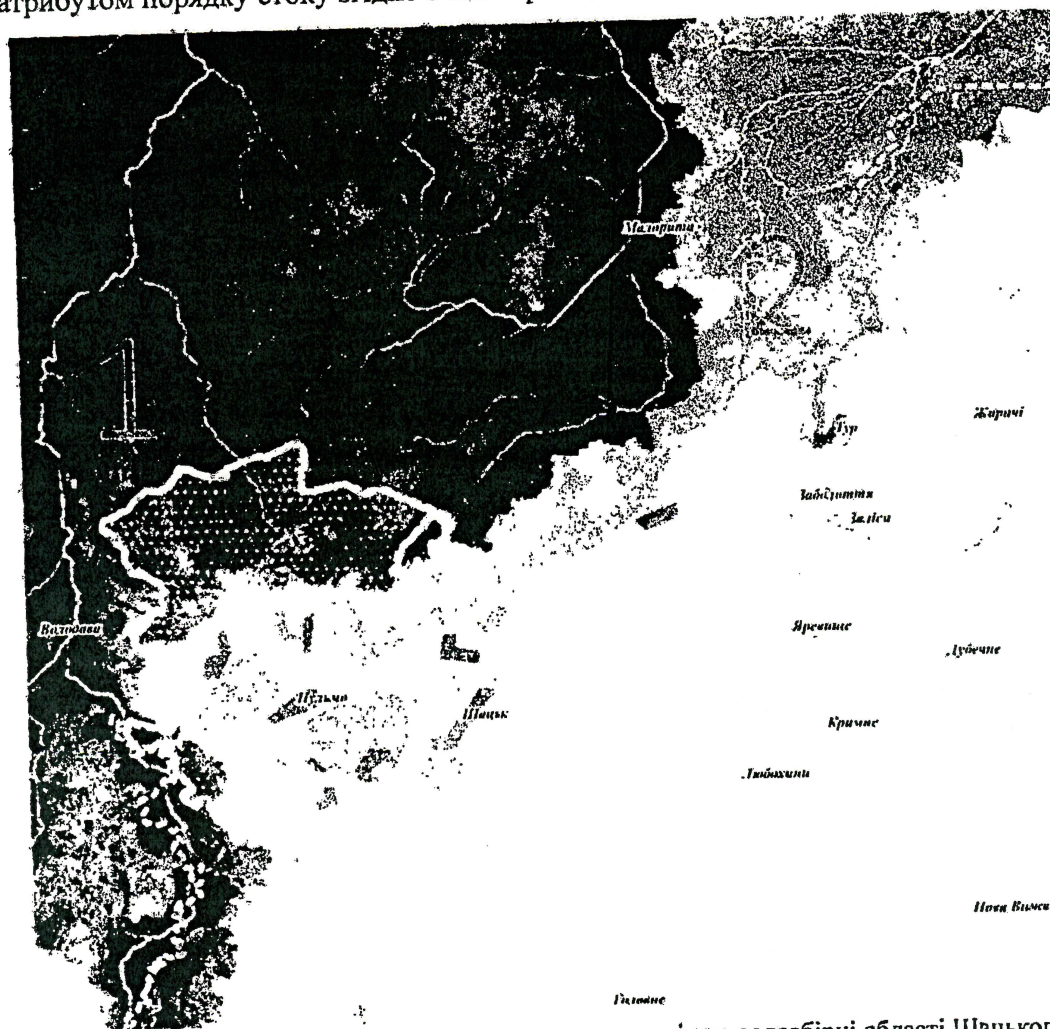

Рис. 1. Мережа стоків поверхневих вод та розподіл на водозбірні області Шацького національного природного парку та прилеглих територій

Порядок стоку присвоюється за наступним алгоритмом (Рис. 2): стік першого порядку не має жодного притоку; другого порядку - має два притоки першого порядку; третього порядку - має два притоки другого порядку і т. д. При цьому, порядок стоку не змінюється при впадінні до нього притоків меншого порядку.

Товщина стоків відображається на Рис. 1 у відповідності до визначеного порядку. Проаналізувавши стоки поверхневих вод вищого порядку розраховано басейни водозбірних областей, до яких входять Шацькі озера ШНПП. Мережу стоків поверхневих вод представлено у вигляді дерева, а канали стоку – у вигляді гілок відповідної товщини. Водозбірні області (басейни) представлені кольорами.

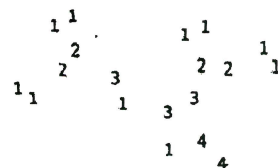

Рис. 2. Метод Стахлера для визначення порядку водостоків

У масштабах моніторингу не розраховувались водозбірні області окремих озер, оскільки більшість з них пов'язані меліоративними каналами та мають щільне розміщення. Площа області водозбору кожного озера не перевищує у 2-2,5 разів площу озера.

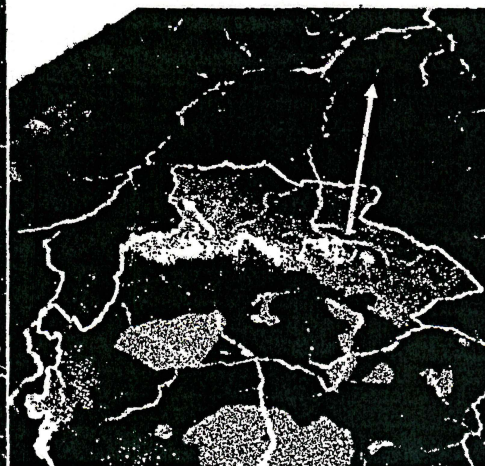
ШНПП входить до трьох басейнів водозбірних областей:

1 – Басейн р. Західний Буг.

Площа водозбірної області №1 становить 155 км², що складає близько 24% від загальної області парку.

До області №1 входять невеликі озера у північній частині ШНПП такі, як Став, Велика Корня, Піщанське, Озерце, що поєднанні системою меліоративних каналів та р. Копаювка.

Стік поверхневих вод в області №1 направлений до озер, меліоративних каналів та р. Копаювка, які у свою чергу належать до водозбірної області р. Західний Буг (Рис. 3).

Тривимірна модель стоків поверхневих вод області №1

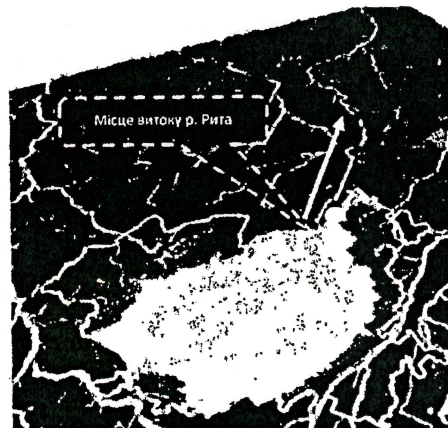
Рис. 3. Напрямок стоку поверхневих вод (Область №1)

2 – Басейн р. Рита.

Площа водозбірної області №2 становить 360 км², що складає близько 56% від загальної області парку.

До області водозбору №2 належить більша частина великих озер ШНПП такі, як Пулемецьке, Острів'янське, Луки, Перемут, Пісочне, Кримне, Світязь, Люцимер та ін. Озера, що входять до області №2 об'єднані меліоративними

каналами. Мережа меліоративних каналів та стік поверхневих вод у північно-східному напрямку формує місце витоку р. Рита, яка є притокою р. Мухавец (Рис. 4-5).

Тривимірна модель стоків
поверхневих вод області №2

Рис. 4. Напрямок стоку поверхневих вод (Область №2)

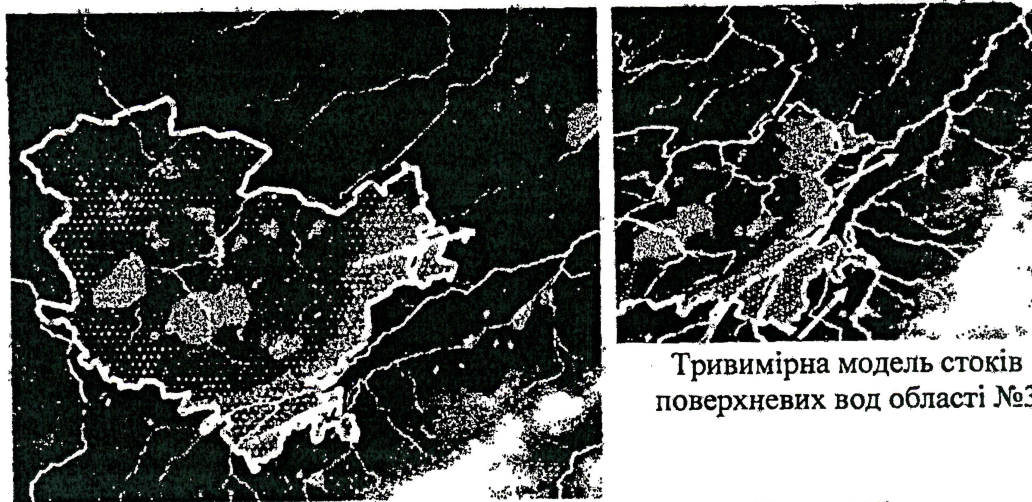
Рис. 5. Напрямок стоку поверхневих вод та мережа меліоративних каналів
(Область №2)

За результатами обробки супутникових знімків надвисокого просторового розрізнення з КА серії SuprView-1 станом на 23.08.2019 року встановлено наявність води у більшості каналів меліораційної мережі об'єднаної з р. Рита (Рис. 5).

3 – Басейн р. Прип'ять.

Площа водозбірної області №3 становить 125 км², що складає близько 20% від загальної області парку.

Область №3 включає до себе озеро Олешне та щільну мережу меліоративних каналів. Мережа каналів сполучена з р. Тенетиска, яка є притокою р. Прип'ять (Рис. 6).

Тривимірна модель потоків
поверхневих вод області №3

Рис. 6. Напрямок стоку поверхневих вод (Область №3)

Висновки:

Проведений моніторинг структури мережі потоків поверхневих вод та басейнів водозбірних областей, що отримані на основі цифрових даних рельєфу за класифікацією Стахлера дає можливість визначити розподіл поверхневих вод та атмосферних опадів на території ШНПП.

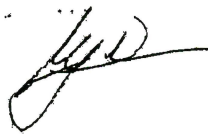
Результати аналізу мережі потоків поверхневих вод ШНПП свідчать про розділення парку на три водозбірні області. Визначальним у розподілі поверхневих вод є водозбірний басейн річки Рита, що займає більше половини території парку. При цьому, група озер в ньому поєднана меліоративними каналами утворює місце витоку річки Рита, поблизу озера Кримне в болотистій місцевості. Оскільки основними джерелами поповнення вод Шацьких озер є атмосферні опади та підземні джерела, то стік поверхневих вод до річки Рита може бути однією з причин зниження рівня води. Крім того, річка Рита вище за течією об'єднана з широкою мережею меліоративних каналів, які можуть впливати на збільшення інтенсивності стоку поверхневих вод.

Попередній моніторинг впливу Хотиславського кар'єру на систему Шацьких озер показав відсутність суттєвих негативних наслідків, оскільки не здійснюється його розробка в глибину (вих. №1903-03.02-2019 від 16.09.2019).

Хотиславський кар'єр, що знаходиться поблизу території ШНПП (відстань озер від кар'єру: оз. Кримне – 18 км, оз. Мошно – 20, оз. Пісочне – 21 та оз. Світязь – 27), може мати незначний вплив на живлення водами Шацьких озер,

оскільки знаходиться у тій же водозбірній області р. Рита, що і більшість великих озер ШНПІ. Значне збільшення глибини розробки кар'єру може призвести до незначного зниження рівня ґрунтових вод та локальної зміни порядку водотоків поблизу Хотиславського родовища.

Начальник інформаційно-аналітичного центру

Ігор Брухно

**МІНІСТЕРСТВО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ, ТОРГІВЛІ
ТА СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ
(Мінекономіки)**

вул. М. Грушевського 12/2, м. Київ, 01008 тел. (044)200-47-53, факс (044)253-63-71
E-mail: meconomy@me.gov.ua, <http://www.me.gov.ua>, код ЄДРПОУ 37508596

№ _____

На № _____ від _____

**Міністерство енергетики та
захисту довкілля України**

На виконання доручення Прем'єр-міністра України О. Гончарука від 21.10.2019 № 35013/1/1-19 до листа Голови Верховної Ради України Д. Разумкова від 04.10.2019 № 11/10-239 Мінекономіки розглянуло запит народного депутата України С. Івахіва щодо встановлення причин обміління каскаду Шацьких озер на території Шацького національного природного парку, та в межах повноважень повідомляє.

Мінекономіки поділяє занепокоєння народного депутата України С. Івахіва стосовно катастрофічного зниження рівня води каскаду водних об'єктів Шацького поозер'я.

Водночас, органи державної влади, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України (стаття 19 Конституції України).

Згідно з Положенням про Міністерство енергетики та захисту довкілля України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 21.01.2015 № 32 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 18.09.2019 № 847), Мінекоенерго є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізацію державної політики, зокрема у сфері охорони навколишнього природного середовища, екологічної та в межах повноважень, передбачених законом, біологічної і генетичної безпеки.

Ураховуючи зазначене, у разі створення Міжвідомчої комісії для встановлення причин зниження рівня води в озерах Шацького поозер'я та напрацювання переліку необхідних заходів, спрямованих на збереження цих водних ресурсів, фахівці Міністерства в межах компетенції візьмуть участь в її роботі.

Заступник Міністра

Дмитро РОМАНОВИЧ

Баранова, 253-84-59

ДОКУМЕНТ СЕД Мінекономіки АСКОД

Сертифікат 20B4E4ED0D30998C0400000035902C00E78B7900

Підписувач Романович Дмитро Олегович

Дійсний з 19.09.2019 23:00 по 19.09.2021 23:00

3801-05/45358-03 від 02 11 2019